

Svar på skrivelse angående förvaltningens arbete med barnkonventionen

Gillis Hammar
stadsdelsdirektör

Inger Norman
avdelningschef

Annica Blomsten
avdelningschef

Sammanfattning

På stadsdelsnämndens sammanträde 2005-12-15 anmälde ledamoten Bertil Fredriksson (kd) och Peter Molin (kd) skrivelsen ”Får barnen komma till tals i Stockholm?”

Stadsdelsnämnden gavs i uppdrag att redovisa hur barnkonventionen i sin helhet har arbetats in i verksamheten.

Inom såväl förskola, skola, fritid och kultur, som individ och familje-omsorgen är barnkonventionen sedan flera år ett viktigt grunddokument, som på olika sätt genomsyrar verksamheterna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Förskola, skola, fritid och kultur och Individ- och familjeomsorgen.

Bakgrund

På stadsdelsnämndens sammanträde 2005-12-15 anmälde ledamoten Bertil Fredriksson (kd) och Peter Molin (kd) skrivelsen ”Får barnen komma till tals i Stockholm?”

Kommunfullmäktige har reviderat sitt handlingsprogram för hur stadens verksamheter ska arbeta utifrån FN:s Barnkonvention. Utifrån skrivelsen och kommunfullmäktiges uppdrag ges stadsdelsnämnden i uppdrag att redovisa hur barnkonventionen i sin helhet har arbetats in i de verksamheter som ansvarar för barn och ungdom och då

- ”- specifikt redovisa hur barnens bästa beaktas i alla beslut som fattas*
- specifikt redovisa vad som görs för att barnen ska få komma till tals specifikt redovisa hur uppföljningen av detta sker ”*

Stadsdelsförvaltningens svar

Fyra huvudprinciper

Fyra av barnkonventionens femtiofyra artiklar kallas för ”de fyra huvud- principerna”, som är vägledande för hur resten ska tolkas. De slår fast:

- Att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- Att det är barnens bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. (”Barnens bästa” är konventionens grundpelare).
- Att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa, utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Att varje barn ska ha rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. Hänsyn ska därvid tas till barnets ålder och mognad.

Socialtjänsten

Barnperspektivet framhålls redan i 1 kap Socialtjänstlagen:

”När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.”

All verksamhet inom individ- och familjeomsorgens enheter för barn och ungdom utgår från gällande lagstiftning och FN:s barnkonvention.

Enheterna för barn och ungdom har under 2005 gått igenom och diskuterat olika etiska frågeställningar och hur enheterna ska arbeta utifrån barnperspektivet.

Vid utredning förs ofta samtalen med hela familjen, men med utgångspunkt i barnets bästa. När barnen är tillräckligt gamla för att förstå, hålls samtal med bara barnet. Uttalanden från barnet noteras och utredaren bedömer barnets utsagor med hänsyn till barnets ålder och mognad. Ett barn får aldrig avtvingas ställningstagande i dessa mål och ärenden.

Om vårdnadshavaren trots ansträngningar från socialtjänstens sida motsätter sig att utredaren har samtal med barnet utgör det hinder för att genomföra samtal eftersom vårdnadshavaren enligt Föräldrabalken har bestämmanderätten. Socialtjänsten har till uppgift att dokumentera barnets åsikt och om vårdnadshavaren motsätter sig samtal med barnet dokumenteras detta.

I de fall där det inte går att få tillstånd samtal med barnen strävar utredaren att ge barnet information om utredarens funktion, hur utredaren uppfattar barnets situation och behov och vad som kommer att ske den närmaste tiden. Efter bedömning av situationen och med hänsyn till barnets ålder, ges barnet utredarens namn och telefonnummer för att underlätta uppföljande kontakt. I kontakten med barn används olika hjälpmedel t ex nätverkskort, dockor, skalor, nallekort och önskefrågor.

I insatsenhetens uppdrag under 2005 med familjer med ungdomar 13-20 år fördes enskilda samtal med samtliga ungdomar. När det gäller de familjer som hade barn 0-12 år, fördes enskilda samtal alltid med 10-12 åringarna. Även med yngre barn kunde samtal ibland föras beroende på situationen och utifrån vilken insats som var aktuell. I frågan om boendet när föräldrarna är skilda får barnen alltid säga sin mening. Inom familjevården och vid institutionsplaceringar är samtal med det placerade barnet en inarbetad rutin vid uppföljningar.

I verksamheten med utredningslägenhet är ett av syftena att konkretisera barnperspektivet i det praktiska arbetet och skapa en process där både barnet och föräldern är delaktig. Från utredningens början förs barnets perspektiv in som underlag för reflektion och handling i den fortsatta processen. Familjerna får goda förutsättningar att bli sedda och respekterade i utredningslägenheten.

Utbildning i barnperspektivet ska genomföras under våren 2006

Verksamheter som berörs av denna utbildning är Individ- och familjeomsorgen och socialpsykiatrins beställar- och utförarenheter.

Målet med utbildningen är att förbättra samarbetet över enhetsgränserna med fokus på barnperspektivet.

Förväntningar på utbildningen:

- Att skapa ett gemensamt förhållningssätt med barnperspektivet i fokus utifrån olika infallsvinklar och funktioner, inom organisationen.
- Dialogen mellan medarbetare och chefer - vad betyder den i praktiken för att ett gemensamt förhållningssätt med barnen i fokus skall kunna uppnås.
- Att knyta ihop barnperspektivet utifrån de olika enheternas perspektiv.

Inom vuxnenheten är missbrukande föräldrar en prioriterad grupp. Även när barnet är placerat utom hemmet är föräldrar med omfattande missbruk viktiga för barnet och hur barnet mår. Vid dessa förhållanden upprättas samarbete med enheten Barn, ungdom-utredning.

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd vid hyresskulder tas särskilda hänsyn när barn finns. Vid avhysning aktualiseras ärendet hos enheten Barn, ungdom-utredning för att utreda hur det fortsatta boendet har ordnats och för att tillse att någon kan närvara vid själva avhysningen.

Förskola , skola, fritid och kultur

Hur barnens bästa beaktas i alla beslut som fattas

Förskolan

Stadsdelens förskolor arbetar aktivt och medvetet med värdegrundsfrågorna. När det gäller hänsyn och samspel med andra, strävar de vuxna hela tiden efter att vara goda förebilder för barnen. Personalen arbetar medvetet med att utveckla möjligheterna att ta del av de många olika kulturer som finns representerade på förskolorna, deras musik, deras lekar och övriga traditioner.

För att utveckla barnens empatiska förmåga har på flera håll faddersystem införts, så att de äldre barnen får ta ett extra ansvar för dem som är nya på avdelningen.

Skolan

Karaktäristiskt för skolorna i Farsta, är att de alla arbetar mycket aktivt med frågor kring normer och värdegrund. Alla skolor har en antimobbinggrupp, vars medlemmar görs kända för samtliga elever och personal, så att det är tydligt vilka man kan vända sig till om mobbing förekommer.

Skolorna utarbetar också tillsammans med eleverna trivselregler eller motsvarande för att tydliggöra de normer man vill ska gälla.

Vad som görs för att barnen ska få komma till tals

Förskolan

- Personalen lägger upp arbetet med utgångspunkt från barnens ålder och mognad. Barnen pratar eller uttrycker tankar och viljor på olika sätt. De minsta som ännu inte har ett språk, pekar och visar och kan på så sätt uttrycka vad de vill. De äldre uttrycker samma sak med ord. Personalen är lyhörd för de olika uttryckssätten.
- Vid förfrågan sade barnen på en 3-5-årsavdelning att de får bestämma om:
 - Vilka lekar de ska leka
 - Vilket material de vill ha
 - Vem/vilka de vill leka med
 - Vilka leksaker de vill ta med sig till förskolan
 - Vilken väg de ska gå till skogen

Barnen har också inflytande på vilket tema som man arbetat med på avdelningen.

- Regler och turtagning tränas i de dagliga rutinerna och i grupplekar.
- Barnen tilldelas olika ansvarsområden, t.ex. för material, städning och som matvärdar. Barnen tar i allmänhet mycket allvarligt på det ansvar de tilldelats.
- Med de stora barnen har pedagogerna ofta ”barnmöten” eller motsvarande, när det är saker som ska bestämmas för att få verksamheten att fungera för alla. En förskola har gått över till att kalla dessa möten ”demokratiråd”, för att få in begreppet demokrati och diskutera vad ordet betyder.

Skolan

- Alla skolor har klassråd och elevråd. Många har också ett särskilt matråd.
- Olika former för elevernas inflytande över och ansvar för skolans verksamhet utvecklas:
 - t.ex. att vara kompisstödjare, ta hand om utlåningssystem på rastverksamhet eller i bibliotek och att hjälpa till i skolmåliden.
- Lärarna får fortbildning i elevaktiva arbetssätt
- ”Ungas röst i Farsta” är ett stadsdelsförnyelseprojekt för ungdomar 13-20 år. Syftet med projektet är att unga ska bli delaktiga, få inflytande och kunna påverka.
- Under åren 2005-2006 finns en ungdomslots i Farsta som ska samla upp ungas åsikter och skapa möten och dialog mellan unga,

tjänstemän och politiker. Allt för att Farsta ska bli en ännu bättre stadsdel att bo och växa upp i.

- Community 123Farsta.com är en redaktion med ungdomar i som har skapat en Community för Farstas unga. 123Farsta.com ska fungera som en träffpunkt med viktig information där ungdomar kan diskutera aktuella frågor med politiker och tjänstemän i Farsta.
- Ungdomar utbildas i Barnkonventionen, demokratifrågor och elevrätt.
- Ett nätverk byggs upp mellan skolornas elevråd / kamratstöd.
- Skolpersonal och fritidsledare utbildas i demokratiska arbetsmetoder.
- En gemensam skoldemokratihandlingsplan utarbetas för Farstas kommunala högstadieskolor - med elevinflytande i fokus.

Uppföljning

Socialtjänsten

Enheten Barn, ungdom-utredning, kommer under 2006, som ett led i interkontrollen, att genomföra stickprovskontroller i akter och granska en utvald del av enhetens genomförda utredningar, enligt Länsstyrelsens mall.

Förskolan

På förskolorna är det vanligt att varje dag avslutas med en samling, då barn och personal har en utvärdering av dagens innehåll och arbetssätt. Genom att barnen får vara med och fatta beslut tillsammans med andra barn och sina pedagoger, utvecklar de en förmåga att kompromissa och respektera varandra.

Föräldrarnas uppfattning om verksamheten kommer personalen tillkänna bl.a. via återkommande brukarundersökningar och uppföljningssamtal.

Skolan

Den löpande uppföljningen av inflytandet på skolans verksamhet ur ett elevperspektiv, sker huvudsakligen via klassrådsmöten, som vanligtvis äger rum en gång i veckan och genom elevrådets arbete. Därutöver genomförs varje termin trivselenkäter eller motsvarande, där eleverna anonymt kan uttrycka sin uppfattning om situationen i skolan.

Föräldrarnas uppfattning om verksamheten redovisas i återkommande brukarundersökningar.

Bilaga: Skrivelse från Bertil Fredriksson (kd) och Peter Molin (kd).